

Gott arbeiðsumhvørvi er útflutningsvøra

Lønarviðurskiptini á flakavirkjunum bota heldur ikki um arbeiðsumhvørvið. Eins og aðrar kanningar visir henda, at nógvir vansar eru við at lona við akkord ella bonus.

Tað skapar mislag, at fólk fáa ymiska lön — lön eftir avriki. Nógvir fleiri akkord- og bouslöntar enn vanligar tímalöntar halda arbeiðið ganga ov skjótt. Harafrat visir kanningin — eins og aðrar kanningar — at tær akkord- og bouslöntu hava fleiri sjúkrareyðkenni, tær eru meira stressaðar, og har henda eisini fleiri arbeiðsvanlukkur.

— At tær heilt greitt, at lön eftir avriki hevur gjørt arbeiðsumstøðurnar nógverri. Frammanundan er arbeiðið ógvuliga strævið, tí tað er so einstáttað. Við akkord gongur hetta arbeiðið nóg skjótari, og tað gevur fleiri heilsutrupulleikar. Trivnaðurin millum tey akkord- og tímalöntu er verri, og vanlukkurnar fleiri. Hetta er tað sama, sum allar aðrar kanningar visa, sigur Jákup Pauli.

— Fólk flest vóru ógvu-

liga hørm um, at tey høvdu fingið akkordarbeiði. (Viðmerkjast skal, at okkurt av virkjunum, ið Jákup Pauli vitjaði, ikki hevði akkord undan Merkjamálinum).

Arbeiðið má umskipast

Upp í hetta hoyrir eisini máttin, ið arbeiðið er skipað. Arbeiðið er ógvuliga einstáttað, fólk standa og gera tað sama og tað sama dag fyri dag.

— Í teimum skandinavisku londunum verður meira og meira gjørt fyri at umskipa tað einstáttaða arbeiðið fyri at fáa eitt betri arbeiðsumhvørvi, at bóla arbeiðið, so at fleiri verða um eina arbeiðsgongd. Harvið fáa fólkin stórra ávirkan á arbeiðið, og tað skapar ábyrgd.

— Hetta er neyðugt, og tað átti at verið ein stór avbjóðing eisini í Føroyum at gjørt royndir á tí økinum, tí vinnan hevur so stóran týðning fyri okkum.

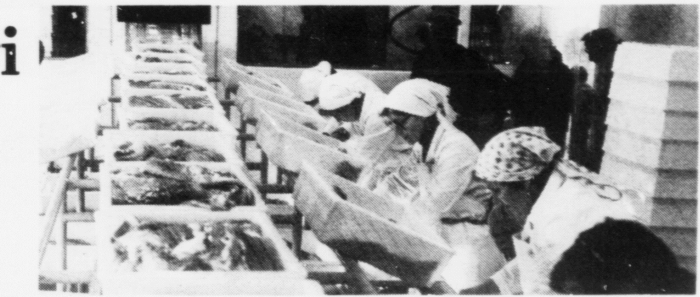
— Men tað krevur eina aðra skipan viðvíkjandi leiðslu og teknologi. Tað

ber ikki til at standa við linjur og billa sær inn, at man hevur nakra ávirkan. Sjálvandi er ein møguleiki at skifta til annað arbeiði á virkinum, men lítið hjálpir at fara frá einum einstáttaðum arbeiði til okkurt annað líka einstáttað, sigur Jákup Pauli.

At umskipa arbeiða á flakavirkjunum er ein uppgáva, ið er verd at umhuga.

Útflutningsvirði

í Danmark eru tey komin

fram til, at útflutningsvirðið ið at hava vitan um gott arbeiðsumhvørvi er høgt. Tað visir seg nevnliga, at sjálvt um tað termiska arbeiðsumhvørvið verður gjørt betri, t.e. at minka um gjóstur, óljóð, kulda o.t.l., so verður trivnaðurin ikki stórt betri.

Heldur ikki, at borð og stólar verða rættað. Tað, ið telur mest, er, hvussu arbeiðið er lagt til rættis.

— Og skulu Føroyar verða frammaliga á fiskaritekologiska økinum og hava høga fiskagóðsku, hvi so ikki eisini hugsa um at skapa eitt gott arbeiði,

ið gevur fólki innihald. Hetta er eisini ein landsuppgáva. Um nakað munagott varð gjørt, kundu Føroyar eisini útflutt vitan um gott arbeiðsumhvørvi, eins og vit útfluta fisk, sigur Jákup Pauli.

Skaðiligt fyri likam og sál

Kanningin hjá Jákup Paula Joensen er eitt talandi prógv fyri, hvussu ringt arbeiðsumhvørvið er á føroysku flakavirkjunum, og hvussu nógvar trupulleikar flakavinnurnar hava at dragast við.

Ógvuliga fáar kvinnur halda til flakavirkis-arbeiðið í longri tíð. Miðalstarvsaldurin hjá flakavinnunum er ikki hægri enn 5 ár. Hetta er lægri enn í øðrum londum, har fólk heldur ikki stóðast leingi í fiskiindustri. Tey fimm flakavirkini, ið Jákup Pauli kannaði, hava

verið til í miðal 27 ár, men bara 12 pst. av kvinnunum hava arbeitt á flakavirki í yvir 10 ár.

At fólkið ikki arbeiðir leingi á virkjunum kann bæði vera orsakað av, at tær ikki orka arbeiðið longur, men tað kann eisini vera, tí tær trivast ikki á flakavirkjunum. Umleið helvtin av teimum spurdu segði, at høvdu tær fingið annað arbeiði, fóru tær av flakavirkjunum.

Harafrat er fráveran høg, og Jákup Pauli sigur hetta vera tí, at tær ikki

trivast. Av 100 er 8—9 altíð burtur frá arbeiði, og 57 pst. av teimum spurdu segdu seg hava verið burtur frá arbeiði seinastu átta vikurnar.

Verri enn tær siga

Kvinnurnar peika á fleiri viðurskipti, ið skaða heilsu teirra á arbeiðsplássinum. Jákup Pauli heldur tí, at verri stendur til, enn kvinnurnar lata at. Tær seta ikki tey stóru krøvini til arbeiðið, finna seg í meira, tí einki annað ar-

beiði er í at velja, og nógvir av trupulleikum verða hildnir at vera sjálvsagdur partur av hesum arbeiði.

Men kortini eru amparnir nógvir.

Fjórða hvør kennir ampa av, at arbeiðstíðin er so óreglulig. Viðhvørt langar arbeiðsdagar, aðrar dagar er einki, og tí heldur eingin inntøka.

83 pst. av teimum spurdu hildu arbeiðið vera sera einstáttað, 72 pst. at tey onga ávirkan høvdu, og 64 pst. hildu arbeiðið

Framhald á síðu 10

ið í bygðini. Tað, ið okkum vantar, er landsplanlegging viðvíkjandi arbeiðsumhvørvi, sigur Jákup Pauli.

Vantandi planlegging

Sum dømi um vantandi planlegging og lóg, ið ikki virkar, nevnið hann hitan á arbeiðsplássum. Eftir reglunum má hitin á flakavirkjunum ikki fara niður um 18 stig, men vanligar er hann ikki hægri enn 10 stig. Tað vil siga, at lógin virkar ikki. Aðrastaðni ganga tey hægri upp í lógina, og fyri at fylgja henni betur, er lægsta hitamarkið sett til 16 stig.

Arbeiðseftirlitið kann heldur ikki krevja eftir einum degi, at hitin skal vera uppi á 18 stigum, ella at larmurin ikki má fara upp um 90 ella 85 dB, tí tað hevði havt við sær, at øll tey smáu virkini høvdu latið aftur. Kortini er tað neyðugt, um lógirnar skulu haldast og fyri at fáa eitt rimiligt arbeiðsumhvørvi.

Og hevði landið verið áhugað fyri at gjørt nakað við hesar spurningar, so varð skiftisavlopið hækkað og markað til arbeiðsumhvørvið. Hetta er eitt

landsmál, sigur Jákup Pauli.

— Og eingin ivi er um, at okkurt má gerast við arbeiðsumhvørvið, um virkini ikki skulu missa alt fólkið. Tað má koma aftrat øðrum tiltøkum, ið eru ógvuliga sjálvsögð, sum at fólkið fær fasta lön. Men tað krevur, at arbeiðið altíð er á virkjunum, og tað krevur aftur landsplanlegging.

Útbúgving

Jákup Pauli heldur ikki, at flakavirkini kunnu halda fram leingi aftrat uttan at útbúgva fólkið í vinnuni.

— Alla aðrastaðni hava tey í øllum førum eina viku, har tey verða lærd at fara um fiskin, verða sett inn í hvagarfiskurin fer o.a. Tað hevur eisini týðning fyri, hvat tilknýti tey hava til arbeiðið. Tey eiga eisini at vita, hvussu alt virkar á virkinum, t.d. hvussu borðini kunnu stillast, hvussu ein maskina virkar, og ikki minst hvussu maskinurnar skulu handfarast. At ein 13 ára gomul genta kann fara inn á eitt virki og stinga hondina í eina maskinu er eitt talandi dømi um planloysi og visir, hvussu lítið skil er á, sigur Jákup Pauli.

Arbeiðsvanlukkurnar eru nógvar. Ein tann vanligasta er at skera seg